

füzet hasonló tartalommal még 1924-ben jelent meg és mint ilyen, az első úttörő munka a zsinór-díszítőírás népszerűsítése terén. Azóta is állandóan használatban volt, mert módszere a tanuló önálló munkálkodásán alapszik, ennél fogva az eredményes tanítás kiváló eszköze. Hogy a füzet használata minél szélesebb körben elterjedjen, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 3765/1936. sz. rendeletével a polgári és középiskolák számára tanítási segédeszközül engedélyezte.

A füzet élén álló *Utasítás* a zsinórdíszítőírás tanítási módszerének szabatos összefoglalását adja.

A munka időszerűségét emeli az, hogy a zsinór-díszítőírást a folyóírás alapjává teszik a különböző tantervi utasítások. A betűk formai megoldása és azok vonalvezetése mind a díszítőírás, mind a folyóírás kialakítására kitűnő formai és technikai alapot nyújtanak. A szerző szintetikus módon tárgyalja a kis- és nagybetűket és azok kapcsolásait. A díszítősorok, fejlécek, végződések, monogramok és iniciálék tervezésére, továbbá a címek és címkék, valamint a szöveg helyes elrendezésére példát és alkalmat nyújt.

A füzet három év anyagát dolgozza fel, s így ára az összes hasonló munkák áránál jóval kisebb, ami a mai nehéz gazdasági viszonyok között megbecsülendő előny.

Fogassy módszere a gépies másoláson túlmenő, öntevékenységre lendítő, értékes tudáshoz juttató eljárás, ezért az iskolák szíves figyelmébe ajánljuk.

Sz. L.

Paul Cretius: Lebensvolle Sprachlehre. 6. kiadás. A. W. Zickfeldt, Osterwieck-Harz 1933. N. 80, 202 l.

Az előttünk fekvő mű a modern nyelvtanítás módszertani irodalmának kimagasló alkotása.

A nyelvtant még a legtöbb helyen elvont tudományos elméletként tanítják. Ezért jelent a nyelvtan nyugót tanárra és tanulóra egyaránt. Az anyag szárazsága, élettelensége és elvontsága untatja a konkrétumokban gondolkozó gyermeket. A nyelvtan tanításának eme módja célját tévesztette és eredménytelen: nem nevel a nyelv szeretetére, sem a helyes nyelvhasználatra. „A nyelv nem merev jégmező, hanem csobogó forrás, csörgő patak. És csak annak tárja ki a legmélyebb éretlemben vett szépségét, aki a hullámok játékát, a víz hőmpölygését és zúgását meglesli.” *Hildebrand*nak évtizedekkel ezelőtt elhangzott nyelvtanítási reformprogramja Cretius művében ölt testet. A nyelvtanórát eleven léletté varázsolni, ez a szerző könyvének vezérgondolata. Nem nyújt óravázlatokat, sem aprólékosan kidolgozott tanításokat, hanem a nyelv szeretetteljes megfigyelésére készítet. Módszere beletekint a szavak mélyére, beleilleszkedik a beszélő lelkébe, a nyelvi jelenségek okait kutatja, megindítja a gyermek gondolkodókészségét, az anyagot leegyszerűsíti, felkarolja a nevelőhatású népnyelvet és a nyelvtörténetet, beszélteti a tanulókat nevekről, színekről, számokról, a példákat elsősorban a tanuló nyelvéből veszi, beszéltet, megfigyeltet, cselekedtet és az órát kedélyessé teszi. Otthon pedig folytatják a tanulók a kedves munkát. A házi feladatok köréből számúzve van az öt tárgyal bővített mondat, vagy tíz alanyi mellékmondat íratása. Minden házi feladat könnyű és érdekes. Így a tanítás se nem unalmas, se nem fárasztó, hanem mindig érdekes, eleven, szemléltető.

A szerző az egész nyelvtani anyagot az új módszer szellemében összegyűjti. Ezt az érdekes és gazdag anyagot nem lehet egy szűkreszabott ismeretetés keretében bemutatni. A tanítás általános elvei:

1. elmélyedő szemlélet;
2. a szókincs gyarapítása;
3. a fogalom megmagyarázása és eleven tartalommal való telítése;
4. a mondatbeli alkalmazás biztossá tétele.

Pl. a melléknév ismertetésében először nem a melléknévről, hanem a tulajdonságokról van szó (szemlélet alapján: kis-nagy, rövid-hosszú, magas-mély, tiszta-piszkos, hideg-meleg, nedves-száraz, puha-kemény; közmondás: a rövidebbet húzni; alakok: kerek tükör, négyszögetes füzet; irányok: vízszintes vonal, függőleges kötél; színek a természetből: a kék ég, a zöld mező, a piros alkony; a színek jelentése: szeretet, tisztaság, irigység; élelmiszerek és állatok színei; a színek a közmondásokban; lelki tulajdonságok; az állatok, mint tulajdonságok megszemélyesítői stb.)

A melléknévvel kapcsolatos házi feladatok: példák, ahol a tulajdonságot jelentő szó fölösleges (fehér hó, öreg agg); családnevek, amelyek melléknévet tartalmaznak; helységnevek, melyekben melléknév van; az emberfajok színei stb.

A szerző nem tekinti anyagát teljesnek és megállapodottnak, hanem minden tanár a maga viszonyai szerint válogathat belőle és újabb anyaggal is gyarapíthatja. Ilyen értelemben kell a művet használni: rostálni és kiegészíteni. A könyv rendkívüli jelentősége abban áll, hogy lerakja a nevelő nyelvtanítás alappilléreit, megmutatja a követendő irányt.

Cretius könyvéhez két kiegészítő füzet csatlakozik; az egyik: *Zum Nachdenken und zum Beobachten*, a tanító számára készült és 2000 feladatot tartalmazó; a másik: *Aufgaben für den Sprachlehreunterricht*, a tanuló kezébe való nyelvgyakorló példatár.

Cretius könyve megérdemli a magyar nyelvet tanító tanárok legteljesebb érdeklődését, módszere a továbbfejlesztést és a magyar viszonyokra való alkalmazást.

Szántó Lőrinc.

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. Az idegen nyelvtanítás újabb irányáról szóló német könyveket ismereti a *Monatschrift für höhere Schulen* című folyóirat. Főképen az angol nyelvtanításról szóló könyveknek tulajdonít nagy fontosságot. A kezdő tanítással foglalkozik *Mária Duve: Umbruch und Aufbau, Neueinstellung im englischen Unterricht, Diesterweg*. A cikk szerint a könyv tehetséges pedagógus munkája, aki hosszú évek gyakorlata után, egyéni módszerhez jutott. Alapelve, hogy az idegen nyelvtanításnál ugyanazt az utat kell követni, amelyen a gyermek anyanyelvét sajátítja el. A gondolat nem új, de ahogy Duve ez alapon a maga rendszerét fölépíti, egészen eredeti. Duve eljárásában nemcsak